

Samlet saksframstilling

Arkivsaksnr: 2019/1688-0

Saksbehandler: Tore Tødås

Dato: 28.01.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Børgefjell nasjonalparkstyre	4/2019	01.03.2019

Saksprotokoll i Børgefjell nasjonalparkstyre - 01.03.2019

Behandling:

Styreleder Stian Brekkvassmo foreslo følgende nytt kulepunkt 1 ift. forvalters tilrådning:

- Nasjonalparkstyret er opptatt av at HRV og LRV følges på et stabilt nivå i vannmagasinene, slik at både verneverdiene, allmenne interesser og brukerinteresser ivaretas på en best mulig måte. En evt. endring i minstevannføringen må ses i sammenheng med dette.

Det ble foreslått å endre første setning i kulepunkt 4 til: «Tilrettelegging for friluftsliv gjennom vedlikehold og drift av eksisterende brygger/landingsplasser til verneområdet»

Vedtak

Byrkije nasjonalpaarkheståvroe/Børgefjell nasjonalparkstyre avgir følgende høringsuttalelse til revideringen av konsesjonene for reguleringen av Øvre Namsen:

Børgefjell/Byrkije nasjonalpark ble opprettet i 1963, utvidet i 1973 og 2003. Utvidelsen i 2003 ble fastsatt ved kgl.res. av 29. august 2003 og medførte at 10 kilometer av elva Namsen nå er vernet som nasjonalpark. Utvidelsen medførte også at 6 kilometer av strandlinjen til Namsvatnet grenser mot nasjonalparken. Nasjonalparkstyret mener dette må hensynstas spesielt i fastsetting av nye konsesjonsvilkår ettersom områdevernet ikke var forutsatt på konsesjonstidspunktet, og at hensikten med en revidering nettopp er å justere for endringer i konsesjonsperioden.

Nasjonalparkstyret mener at følgende punkter må innarbeides i ny konsesjon eller utløse krav til tiltak gjennom standardvilkårene:

- Nasjonalparkstyret er opptatt av at HRV og LRV følges på et stabilt nivå i vannmagasinene, slik at både verneverdiene, allmenne interesser og brukerinteresser ivaretas på en best mulig måte. En evt. endring i minstevannføringen må ses i sammenheng med dette.
- Opprydding i reguleringssonen som danner grense til nasjonalparken. Dette av praktiske hensyn men også ift. estetisk betydning for verneområdet.
- Sikringstiltak mot erosjon og utrasing i grensen mot verneområdet. Manøvreringen av Namsvatnet medfører skader i nasjonalparken på grunn av erosjon, dette oppstår

spesielt når vannstanden er ved HRV eller høyere og vann står innover i verneområdet. Tilsvarende oppstår erosjonsskader ved rask heving/senkning av vannstand. Erosjon truer i dag verneverdier i nasjonalparken.

- Tilrettelegging for friluftsliv gjennom vedlikehold og drift av eksisterende brygger/landingsplasser til verneområdet. Reguleringen legger hindrer i bruken av området og bryggeanlegg kan kompensere for problemet og lette bruken. På reguleringstidspunktet så en ikke for seg dagens bruk i reiselivssammenheng og for friluftsliv. Anleggene vil først og fremst kunne rette opp skader og ulemper for allmenne interesser som bruker nasjonalparken.
- Overvåkning og nødvendig sikring mot at ørekyte spres inn i nasjonalparken, dette både oppstrøms og nedstrøms Namsvatnet. Ørekyte er en fremmed art som truer verneverdiene i Børgefjell nasjonalpark, det er stor sannsynlighet for at ørekyten har kommet til Namsvatnet på grunn av reguleringen og nasjonalparkstyret mener derfor regulanten må ta ansvar for å hindre videre spredning.

Begrunnelse

Reguleringen av Namsvatnet påvirker verneverdiene i Børgefjell nasjonalpark, da både i grenseområdet til nasjonalparken og i elva Namsen som går i verneområdet. Nasjonalparkstyret mener regulanten må sette inn avbøtende tiltak som retter en del av skadene reguleringen har påført området.

Saksfremlegg

Forvalters tilrådning:

Byrkije nasjonalparkhkeståvroe/Børgefjell nasjonalparkstyre avgir følgende høringsuttalelse til revideringen av konsesjonene for reguleringen av Øvre Namsen:

Børgefjell/Byrkije nasjonalpark ble opprettet i 1963, utvidet i 1973 og 2003. Utvidelsen i 2003 ble fastsatt ved kgl.res. av 29. august 2003 og medførte at 10 kilometer av elva Namsen nå er vernet som nasjonalpark. Utvidelsen medførte også at 6 kilometer av strandlinjen til Namsvatnet grenser mot nasjonalparken. Nasjonalparkstyret mener dette må hensynstas spesielt i fastsetting av nye konsesjonsvilkår ettersom områdevernet ikke var forutsatt på konsesjonstidspunktet, og at hensikten med en revidering nettopp er å justere for endringer i konsesjonsperioden.

Nasjonalparkstyret mener at følgende punkter må innarbeides i ny konsesjon eller utløse krav til tiltak gjennom standardvilkårene:

- Økt minstevannføring i øvre deler av elva Namsen for å gjenskape en mer naturlig vannføring i nasjonalparken, dagens krav til minstevannføring på Bjørnstad flyttes til utløp Namsvassdam. Økt vannføring vil redusere gjengroing langs elva og igjenslamming i elva.
- Opprydding i reguleringssonen som danner grense til nasjonalparken. Dette av praktiske hensyn men også ift. estetisk betydning for verneområdet.
- Sikringstiltak mot erosjon og utrasing i grensen mot verneområdet. Manøvreringen av Namsvatnet medfører skader i nasjonalparken på grunn av erosjon, dette oppstår spesielt når vannstanden er ved HRV eller høyere og vann står innover i verneområdet. Tilsvarende oppstår erosjonsskader ved rask heving/senkning av vannstand. Erosjon truer i dag verneverdier i nasjonalparken.
- Tilrettelegging for friluftsliv gjennom etablering og drift av brygger/landingsplasser til verneområdet. Reguleringen legger hindrer i bruken av området og bryggeanlegg kan kompensere for problemet og lette bruken. På reguleringstidspunktet så en ikke for seg dagens bruk i reiselivssammenheng og for friluftsliv. Anleggene vil først og fremst kunne rette opp skader og ulemper for allmenne interesser som bruker nasjonalparken.
- Overvåkning og nødvendig sikring mot at ørekyte spres inn i nasjonalparken, dette både oppstrøms og nedstrøms Namsvatnet. Ørekyte er en fremmed art som truer verneverdiene i Børgefjell nasjonalpark, det er stor sannsynlighet for at ørekyten har kommet til Namsvatnet på grunn av reguleringen og nasjonalparkstyret mener derfor regulanten må ta ansvar for å hindre videre spredning.

Begrunnelse

Reguleringen av Namsvatnet påvirker verneverdiene i Børgefjell nasjonalpark, da både i grenseområdet til nasjonalparken og i elva Namsen som går i verneområdet. Nasjonalparkstyret mener regulanten må sette inn avbøtende tiltak som retter en del av skadene reguleringen har påført området.

Saksopplysninger:

Norges vassdrag og energidirektorat har i brev av 14.11.2018 sendt revisjonsdokument for Øvre Namsen i Grong, Røyrvik, Lierne og Namsskogan kommuner på høring. Det vil si konsesjonene til NTE for reguleringen av Namsvatn, Vekteren, Tunnsjøen og norsk regulering av Limingen. Samlet utgjør disse konsesjonene store reguleringsinngrep i området med bl.a. overføring av vannet fra Namsvatn til annet vassdrag før det går tilbake til Namsen via Tunnsjøen.

Bakgrunnen for revisjonen er krav fra Grong, Røyrvik og Lierne kommuner og føringer fra NVE. Kravet medfører at Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) har utarbeidet revisjonsdokument som bl.a. beskriver reguleringene og vurderer de ulempene man er kjent med.

Høringsfrist er 1. mars 2019.

Generelt om revisjon av vilkår

Det er normalt fastsatt vilkår når det er gis tillatelser/konsesjoner for tiltak i vassdrag. Konsesjonsvilkårene regulerer blant annet forholdet mellom konsesjonæren og allmenne interesser. Det er bare for tillatelser etter vassdragsreguleringsloven og industrikonsesjonsloven at det foreligger lovhjemmel til å revidere vilkårene. OEDs retningslinjer ligger til grunn for behandlingen av revisjonsaker. (https://www.nve.no/media/2274/retningslinjer-for-revisjon_25mai_siste.pdf)

Hovedformålet med en revisjon er å bedre miljøforholdene i regulerte vassdrag. Kjernen i en revisjon vil være å avveie dette formålet opp mot formålet med selve konsesjonen, som er kraftproduksjon. Revisjonsadgangen er ment å innebære en modernisering eller ajourføring av konsesjonsvilkårene, blant annet når det gjelder miljø. Revisjonen skal også gi anledning til å oppheve vilkår som har vist seg urimelige, unødvendige eller uhensiktsmessige.

I nyere konsesjoner er det innført standardvilkår som gir hjemmel for å kunne pålegge ulike miljøtiltak. NVE innfører dagens standardvilkår i samtlige revisjoner. Det gir mulighet til å pålegge regulanten miljøtiltak uten konsekvenser for energiproduksjon.

Det er bare konsesjonsvilkårene som kan revideres, ikke selve konsesjonen, som for eksempel høyeste regulerte vannstand (HRV) og laveste regulerte vannstand (LRV). Privatrettslige forhold omfattes ikke, og normalt omfattes heller ikke økonomiske vilkår.

Revisjonen gir mulighet til å sette nye vilkår for å rette opp skader og ulemper for allmenne interesser som har oppstått som følge av reguleringene. Dette er særlig aktuelt ved skader og ulemper som ikke var forutsatt på konsesjonstidspunktet eller som i dag vurderes annerledes som følge av endrede samfunnsforhold og verdsetting av miljøkvaliteter.

Nasjonalparkstyret har behandlet sak om revisjon av konsesjonene to ganger tidligere, dette i sammenheng med at Røyrvik kommune ba om innspill til krav til revisjon.

I styremøte 28.05.2014 sak 2014/19 gjorde styret følgende vedtak

«Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/Børgefjell nasjonalparkstyre avgir følgende foreløpige uttalelse:

Nasjonalparkstyret ser positivt på at det åpnes for å komme med forslag til konkrete tiltak ifb. med revideringen av reguleringsbetingelsene for Namsvatnet. Styret ønsker å komme med forslag på tiltak som ivaretar verneverdiene i og omkring nasjonalparken. Det bes om utsatt frist for endelig tilbakemelding da det er behov for å foreta en kartlegging av berørte områder feltsesongen 2014.

Begrunnelse

Før endelig innspill på konkrete tiltak gis må oppdatert kunnskap om status i berørte områder skaffes. Dette gjelder spesielt de områdene av elva Namsen som går innenfor nasjonalparken»

I styremøte 22.10.2014 sak NP-28/2014 gjorde styret følgende vedtak:

Byrkije Nasjonalpaarkhkeståvroe/ Børgefjell nasjonalparkstyre avgir følgende uttalelse til revideringen av betingelsen for regulering av Namsvatn:

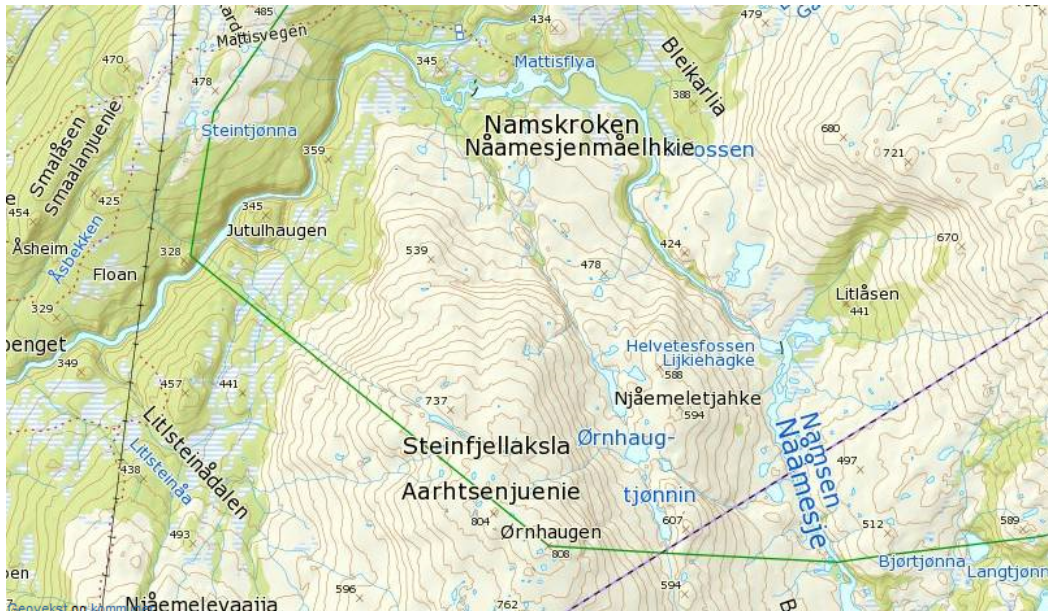
- *Det må stilles krav til opprydding i reguleringssonen som danner grense til nasjonalparken. Dette både av praktiske hensyn men også ift. estetisk betydning for verneområdet.*
- *Det må gjennomføres sikringstiltak mot erosjon og utrasing i grensen mot verneområdet.*
- *Det må stilles krav om tilrettelegging på brygger/landingsplasser til verneområdet.*
- *Det må stilles krav om overvåkning og nødvendig sikring mot at ørekyte spres inn i nasjonalparken, dette både oppstrøms og nedstrøms Namsvatnet.*

Begrunnelse

Reguleringen av Namsvatnet påvirker verneverdiene i Børgefjell Nasjonalpark, da både i grenseområdet til nasjonalparken og i elva Namsen som går i verneområdet. Nasjonalparkstyret mener regulanten må sette inn avbøtende tiltak som retter en del av skadene reguleringen har påført området.

Den største direkte fysiske påvirkningen den omtalte reguleringen har innenfor nasjonalparken er i Namsen. Ca. 10 km av elva Namsen er innenfor nasjonalparken (fig. 1). Etter utbyggingen av «den store overføringen» blir stor deler av vannet fra Namsvatnet overført til Limingen via tunell til Vekteren. Dette betyr at den naturlige vannføringen nedstrøms Namsvatnet er kraftig redusert. Noe som har medført tørrlagt elveleie og gjengroing. I noen områder er det bygd terskler for å kompensere dette. Området er derfor aktuelt å fokusere på ift. å fremme evt. forslag på tiltak, f. eks økt minstevannføring, skogrydding eller andre skjøtselstiltak som vil ivareta verneverdiene.

I området fra Orvasselva til Stovika i Store Namsvatnet går nasjonalparkgrensa i strandsonen, dette utgjør en lengde på ca. 6 km. Det kan være naturlig å se på evt. tiltak i dette området ift. opprydding, tilrettelegging og erosjonshindring. Erosjonen skjer innenfor nasjonalparkgrensen og er derfor en trussel for verneverdiene. Utover dette påvirker ikke reguleringen direkte på arealene innenfor nasjonalparken, men Namsvatnet er en viktig innfallsport til Børgefjell og påvirker i stor grad inntrykket besøkende får av parken. God tilrettelegging av landingsplassene rundt Namsvatnet er derfor viktig for å bedre inntrykket samt ivareta sikkerheten til besøkende.

Figur 1 Kartutsnitt som viser Namsens løp innenfor nasjonalparken

Figur 2 Nasjonalparkgrensen lang strandsonen øst i Namsvatnet

I august 2014 ble det gjennomført befaring lang Namsen. Befaringen ble gjennomført på strekningen fra Storfossen i Namskroken og opp til Helvetesfossen. Strekingen innbefatter 2 terskler som er bygd av regulanten som sikrer vannspeil over en større område. Befaringen ble gjennomført i periode med mye nedbør og større vannføring.

Inntrykket langs elva er at gjengroingen langs elvekanten er stor, de naturlige flommene som tidligere rensket elva er borte, vannstanden er lavere gjennom hele året. Dette medfører en reduksjon i verneverdiene. Det er også påvist ørekyte i Namskroken som da har vandret nedstrøms Namsvatnet.

Figur 3 Gjengrodd elveleie i Namsen

Når det gjelder tersklene er disse tekniske inngrep i parken, disse er etablert i flate deler av elva og sikrer vannspeil som danner lengre sammenhengende flyer. Det er planer om å etablere terskel lengre opp i Namsen (Kariflyan), men dette blir utenfor verneområdet.

Figur 4 Terskler nedstrøms Nerflya

Det er også gjennomført befaring i områdene av Namsvatnet som danner grense mot verneområdet. Her er det en reguleringssone som påvirker verneverdien i og rett utenfor grensen. Skogryddingen før reguleringen av Namsvatnet var mangelfull, noe som medfører at det flere plasser ligger store mengder trevirke i strandsonen. Dette burde ha vært ryddet. Ellers er det en del erosjon i strandsonen som medfører utgliding langs nasjonalparkgresene, dette gjelder spesielt ved bekke/elveos.

Vedlegg:

- Brev av 14.11.2018 fra NVE - Høring av revisjonsdokument for Øvre Namsen i Grong, Røyrvik, Lierne og Namsskogan kommuner.
- Høringsdokumentene ligger på denne lenken:
<https://www.nve.no/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=7243&type=V-1>